

Vroendaal B.V. , Maastricht

5.1.2e

Hoogbrugstraat 72A
6221 CS Maastricht

datum 2 april 2025
uw brief van 14 maart 2025
uw kenmerk -
projectnummer 0501590.100
onderwerp Memorapportage AV-OCF Ontploffbare Oorlogsresten Vroendaal Maastricht

Geachte 5.1.2e

Hierbij ontvangt u een Memorapportage van het aanvullend vooronderzoek conflictperiode ontplofbare oorlogsresten met betrekking tot de projectlocatie Vroendaal te Maastricht. In 2015 is voor de gemeente Maastricht een gemeente dekkend vooronderzoek OO uitgevoerd. Ter plaatse van het projectgebied is een verdacht gebied voor infanteriemunitie afgebakend. Het doel van dit aanvullend onderzoek is om het verdachte gebied uit 2015 opnieuw te bekijken en te bepalen of in het licht van de huidige richtlijnen uit het CS-VROO nog altijd sprake is van een OO verdacht gebied. De contouren van het projectgebied zijn gebaseerd op de door u aangeleverde gegevens. Het projectgebied is weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1. Ligging onderzoeksgebied te Vroendaal

contactpersoon:
e-mail:
gecontroleerd:

5.1.2e

Gegevens gemeente breed onderzoek Maastricht 2015

In 2015 is door de firma Bodac een historisch vooronderzoek uitgevoerd voor de gemeente Maastricht¹. Hierbij is een verdacht gebied voor infanteriemunitie² afgebakend ter plaatse van Vroendaal. Ook zijn (kleinere) gebieden voor verschoten geschutmunitie afgebakend. Deze zijn weergegeven in figuur 2. Aanleiding zijn grondgevechten die tijdens de bevrijding van Limburg in september 1944 in het gebied afspeelden. Het rapport bevat de volgende informatie met betrekking tot de gevechten die zich tussen Grondveld en Maastricht hebben afgespeeld:

“Op de Kampweg in Gronsveld raakte het bataljon in een vuurgevecht verwickeld met de Duitsers, dat na twintig minuten werd beslecht in het voordeel van de Amerikanen. Zij verloren daarbij drie soldaten. Aan Duitse zijde sneuvelden twee man. Bij de windmolen tussen Heer en Gronsveld, stootte ook de E-compagnie van dit bataljon op een Duitse eenheid die felle weerstand bood. De infanteristen en de begeleidende tanks haalden alles uit de kast wat ze aan vuurkracht in huis hadden en dreven de Duitsers uit hun stellingen. Vervolgens sprongen de mannen op de tanks en gingen achter de vluchtende Duitsers aan. Enkele Duitsers sneuvelden en 90 soldaten werden krijgsgevangen gemaakt. Bij deze actie werd de kap van de windmolen in brand geschoten en gingen de wieken in vlammen op. Om half vijf 's middags werd Heer bevrijd en trok het 2e bataljon langs de Heerderweg het Maastrichtse stadsdeel Wyck binnen. Rond half zes was het einddoel voor die dag bereikt en vestigden de Amerikanen hun commandopost in hotel l'Empereur tegenover het station.”³

“De afstand vanaf de molen van Gronsveld tot de zuidrand van de bebouwde kom van Heer (Maastricht) bedraagt ongeveer een kilometer. In de boomgaarden en landerijen aan weerszijden van de Rijksweg bevinden zich Duitse soldaten en tussen de boerderijen Lamkin en Hoeve De Kroon bevindt zich een wegversperring. Tijdens deze korte tocht sneuvelt een Amerikaanse soldaat.”⁴

Het grote ovale gebied in figuur 2 is afgebakend naar aanleiding van de hiervoor beschreven grondgevechten. Op pagina 69 van het rapport uit 2015 staat:

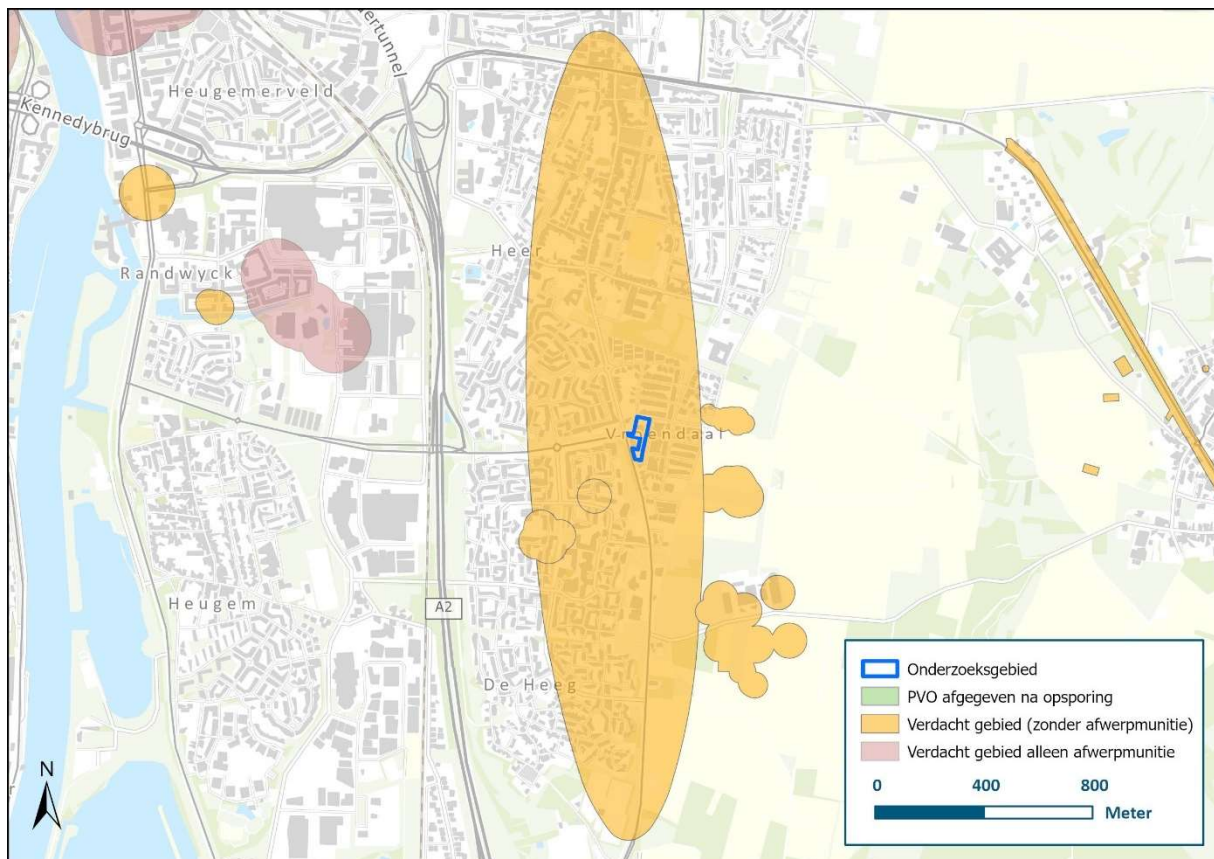
“De afbakening van de gebieden waar grondgevechten hebben plaatsgevonden is indicatief, vanwege het ontbreken van concrete gegevens. Het op infanteriemunitie verdachte gebied dient derhalve ook als indicatief te worden beschouwd.”

¹ Bodac, Vooronderzoek conventionele explosieven gemeente Maastricht. Kenmerk H4019, 30 januari 2015.

² De term 'infanteriemunitie' wordt door Bodac gebruikt als verzamelnaam voor klein-kalibermunitie, handgranaten, geweergrenaten en draagbare antitankwapens.

³ Rapport H4019, pagina 19

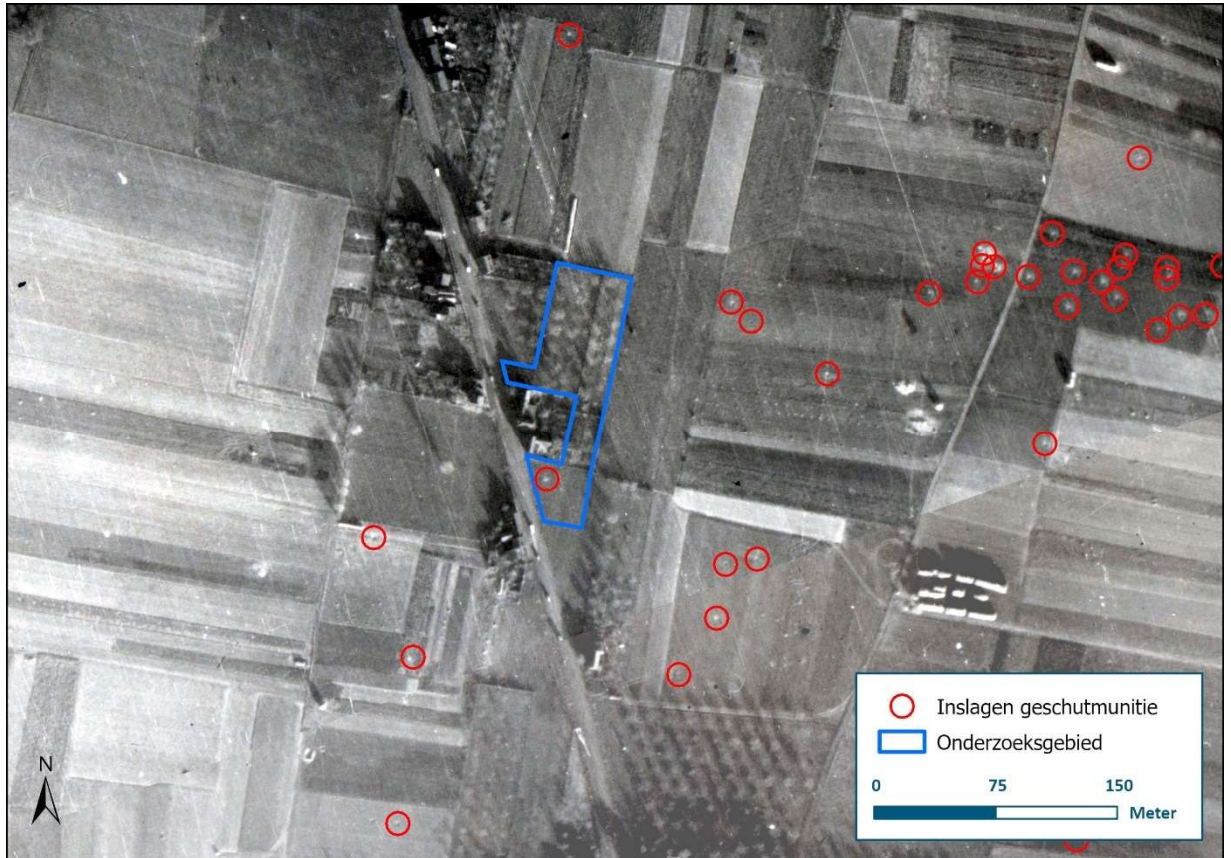
⁴ Rapport H4019, pagina 38

Figuur 2 Verdachte gebieden in Vroendaal, afgebakend in 2015

Aanvullend onderzoek

Antea Group heeft twee luchtfoto's aangeschaft en geanalyseerd op sporen van de grondgevechten, waarmee een meer feitelijke afbakening van het verdachte gebied tot stand kan komen. De foto's zijn genomen op 18 november 1944, ongeveer twee maanden na de bevrijding in september 1944. Ter hoogte van de molen (huidige Rijksweg 90), waar volgens de literatuur gevechten plaatsvonden, zijn Duitse militaire stellingen zichtbaar en ook veel voertuigsporen in de velden (figuur. 4). Deze locatie ligt ongeveer 400 meter ten zuiden van het onderzoeksgebied. Ook zijn in de bredere omgeving kraters van geschutmunitie te zien. Ongeveer 150 meter ten oosten van het onderzoeksgebied ligt een cluster van ca. 20 inslagen, terwijl in de rest van het gebied de inslagen sterk verspreid zijn (figuur 3). In het onderzoeksgebied is één mogelijke inslag van geschutmunitie zichtbaar. Gezien de grootte van de kraters zijn deze afkomstig van middelzwaar kaliber.

Figuur 3 Geschutinslagen op een luchtfoto van 18 november 1944

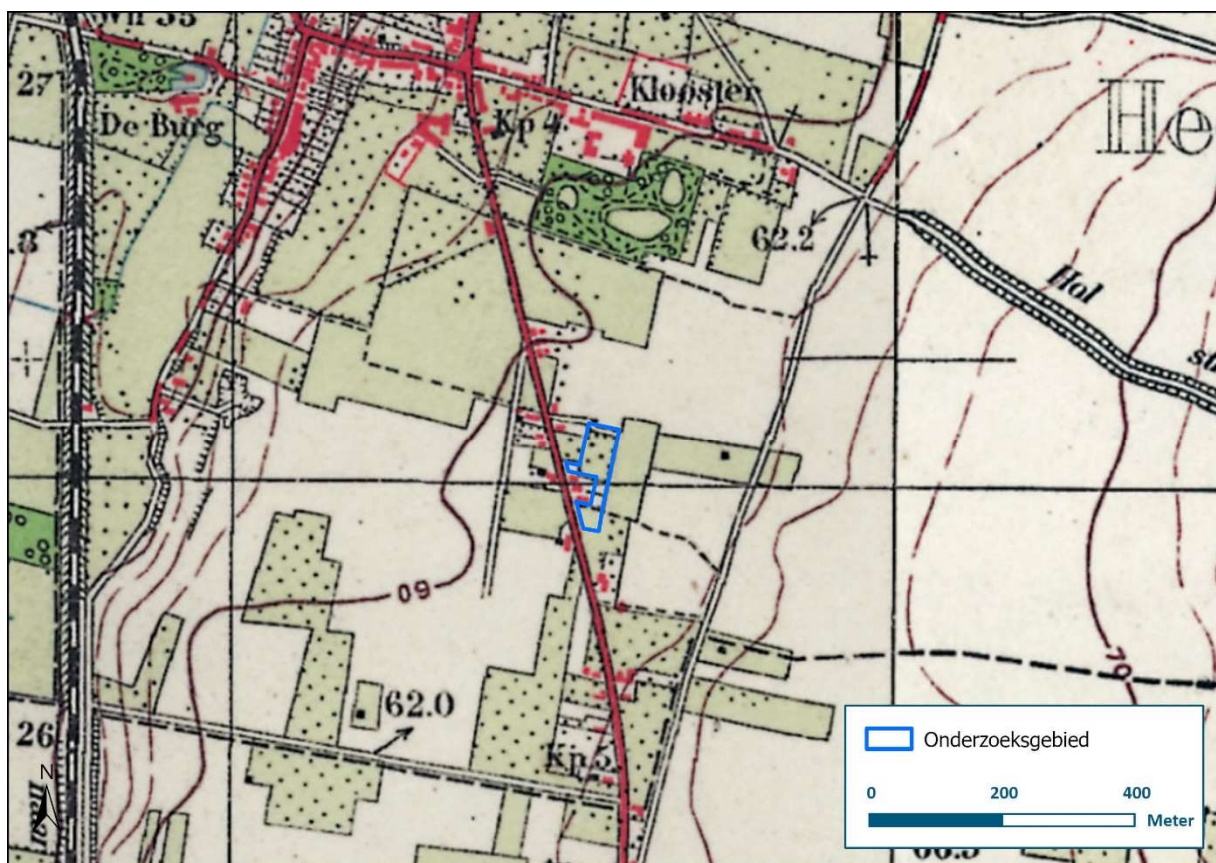

Figuur 4 Locatie waar gevechten plaatsvonden ter hoogte van de molen (rood kader) tussen Gronsvelt en Heer.

Analyse naoorlogse ontwikkeling en munitievondsten

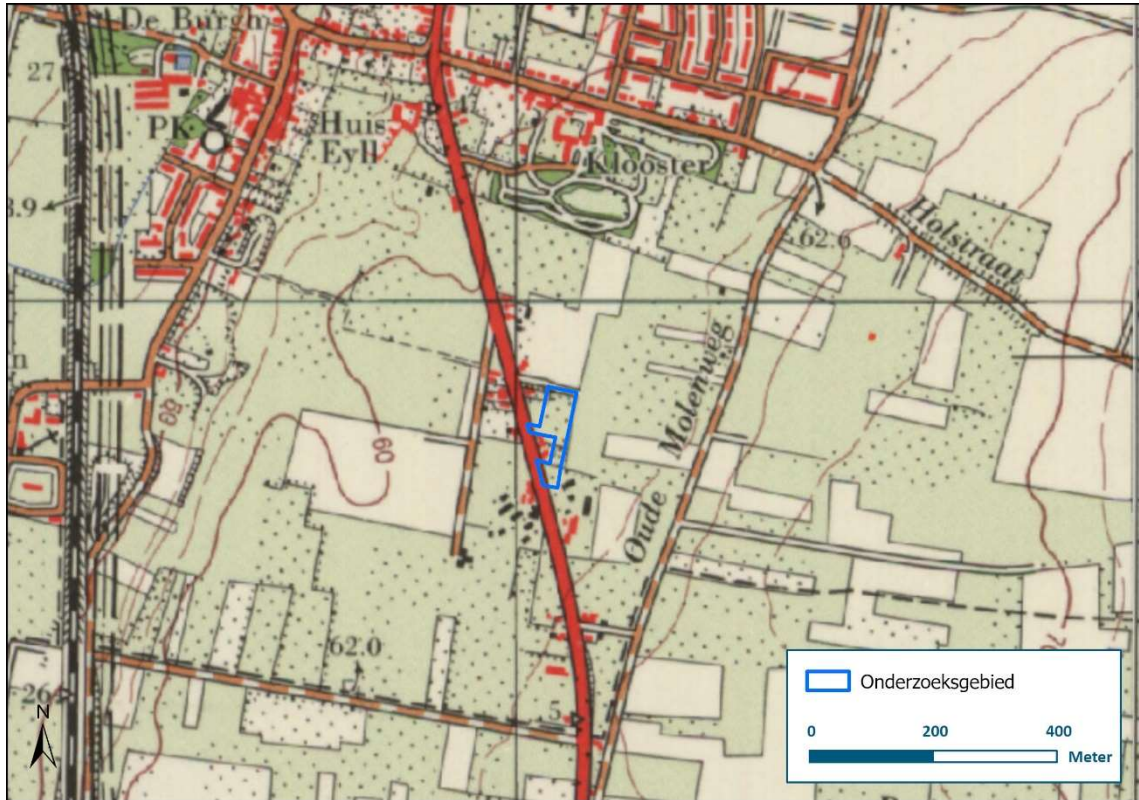
Antea Group geeft gekeken naar de ontwikkeling van het gebied in de naoorlogse periode in relatie tot de hoeveelheid en soorten OO die daarbij eventueel aangetroffen zijn. Daarvoor zijn historische kaarten bekeken en zijn de ruimrapporten van de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD) uit de periode 1971-heden⁵ geraadpleegd.

Het gebied is na WO2 ingrijpend veranderd, waarbij de veranderingen vooral in de periode na 1980 plaatsvonden. In deze periode werden de woonwijken Eyldergaard, De Heeg en Vroendaal gebouwd. In het onderzoeksgebied was een autosloperij aanwezig. Met de bouw van het bedrijventerrein in het onderzoeksgebied hebben naar alle waarschijnlijkheid ten minste de volgende grondroerende werkzaamheden plaatsgevonden: aanleg van funderingen en kabels en leidingen, egalisatie en verbetering van de bodem en het aanbrengen van verharding. Het is aannemelijk dat bij deze werkzaamheden eventuele OO in de bodem opgemerkt en geruimd zouden zijn. Figuur 5 t/m 7 geven opeenvolgend de topografische kaarten weer van 1950, 1970, 1990 en 2025 en de huidige luchtfoto. In figuur 8 zijn tevens de (globale) locaties van de munitieruimingen weergegeven.

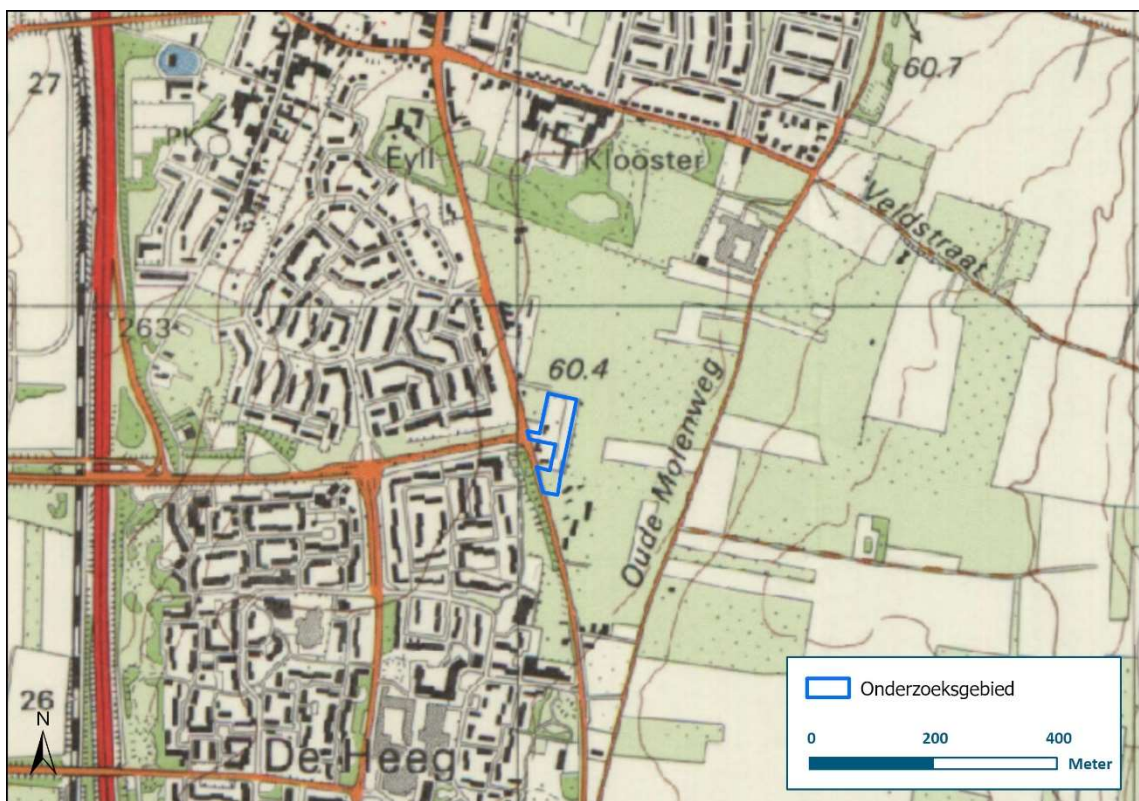

Figuur 5 Topografische kaart van 1950

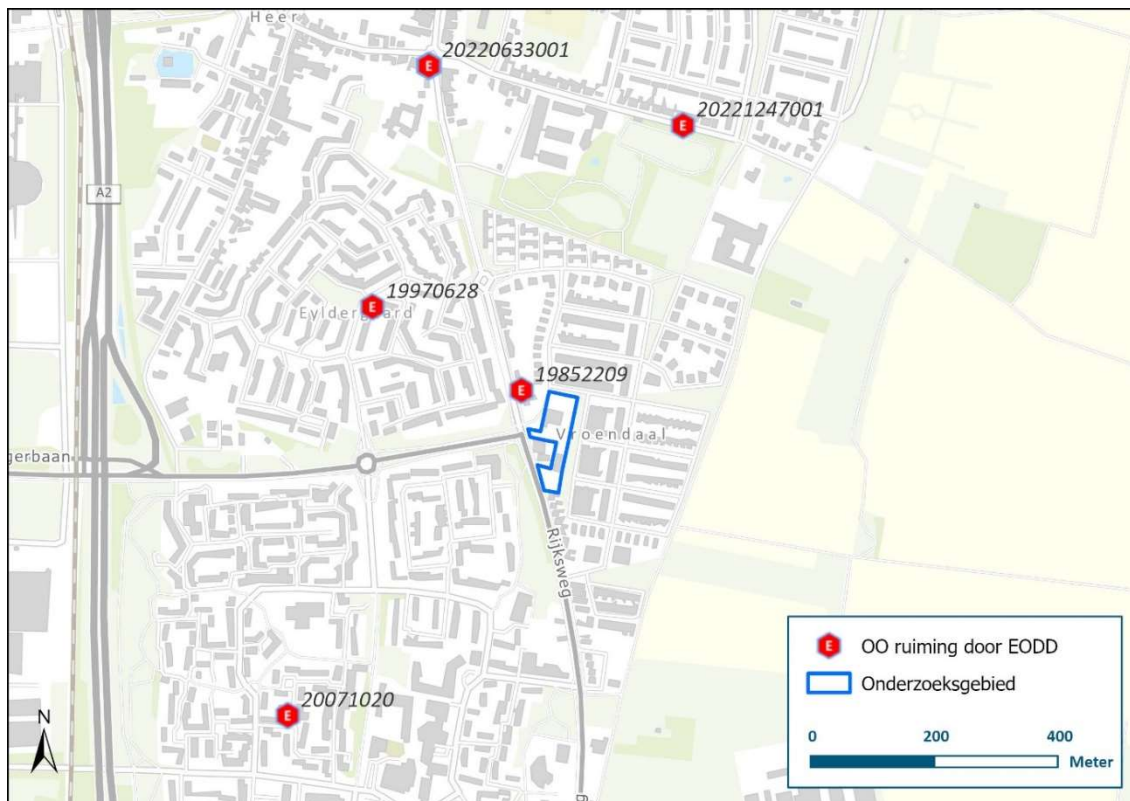
⁵ Munitieruimingen door de EODD zijn sinds 1971 met vermelding van onder andere de (globale) vindplaats verwerkt in ruimrapporten.

Figuur 6 Topografische kaart van 1970

Figuur 7 Topografische kaart van 1990

Figuur 8 (Globale) locaties van ruiming door de EODD op de huidige topografische kaart

De in figuur 7 getoonde meldingen betreffen de volgende objecten:

- **19852209.** Ligplaats: Rijksweg 37. Brisantgranaat 60 mm
- **19970628.** Ligplaats: Drenckgaard 51. Scherfhandgranaat Mills 36
- **20071020.** Ligplaats: Smissenhaag 164. Scherfhandgranaat Mills 36
- **20220633.** Ligplaats: Rijksweg A2. Betreft een politiezoeking. Aangetroffen:
 - 50 stuks hulzen 37mm M16, verschoten, leeg.
 - 6 stuks anti-tankmijnen M1 met ontsteker, leeg.
 - Brisantgranaat 37mm M63 zonder ontsteker, niet verschoten, leeg
 - Ca. 250 stuks Klein kaliber munitie
- **20221247.** Ligplaats: Veldstraat. Aangetroffen door agrariër: oliefilter, leeg.

Gezien het feit dat de gebiedsontwikkelingen plaatsvonden in de periode na 1970 is het plausibel om een relatie te leggen tussen deze ontwikkelingen en (aantallen) munitievondsten. Met de interpretatie van munitievondsten is echter altijd de nodige voorzichtigheid geboden⁶.

De OO die zijn aangetroffen onder melding 20220633 betreffen vermoedelijk een in beslag genomen verzameling. Daarnaast is de melding 20221247 geen explosief. De relevante meldingen die overblijven zijn twee Britse handgranaten en één Amerikaanse 60 mm mortier. De 60 mm mortier is mogelijk afkomstig van de beschietingen tijdens de bevrijding, waar ook de kraters van zichtbaar zijn op de luchtfoto (figuur 3). De hoeveelheid aangetroffen OO is klein te noemen in relatie tot de grootschalige ontwikkelingen rondom en in het onderzoeksgebied. Gezien de bodemgesteldheid (löss) zouden eventuele blindgangers in de bovenste meter zitten. Dit is dezelfde laag waar ook de meeste grondroering heeft plaatsgevonden.

⁶ De daadwerkelijke vindplaats van een munitieartikel kan afwijken van het adres waar deze is gemeld of waar de EOD het artikel heeft opgehaald. Ook kan sprake zijn van vondsten die niet uit de lokale bodem afkomstig zijn, maar bijvoorbeeld verzamelobjecten of vondsten van hobbyisten.

Conclusie

De informatie van luchtfoto's uit WO2 bevestigt dat rondom de molen aan de huidige Rijksweg 90 grondgevechten plaatsvonden. De gevechten zijn ondersteund met artillerie en/of mortiervuur, zoals te zien is aan tientallen inslagen van geschutmunitie in de wijdere omgeving.

Grondgevechten zijn gebeurtenissen die moeilijk aan te duiden zijn op de kaart. Veel variabelen spelen een rol, zoals de duur en intensiteit van de gevechten, gebruikte wapens, vaste en/of mobiele posities, ondersteuning door artillerie of pantservoertuigen et cetera. In het CS-VROO wordt aangestuurd om alleen een verdacht gebied af te bakenen op basis van concrete (locatie-specifieke) aanwijzingen. Zoals we zagen stelt het rapport uit 2015 dat concrete gegevens van de gevechten in het onderzoeksgebied ontbreken. In het licht van de huidige richtlijnen is het dan ook niet houdbaar om het verdachte gebied voor infanteriemunitie te handhaven.

De locaties van Duitse stellingen en de inslagen van geschutgranaten zijn daarentegen wel concrete locaties. Ook in het onderzoeksgebied is een mogelijke inslag van een geschutgranaat waargenomen. De spreiding van de inslagen rondom het onderzoeksgebied is echter groot. Na WO2 en vooral in de periode na 1980 is het gebied ontwikkeld en zijn de woonwijken Eyldergaard, De Heeg en Vroendaal gebouwd. In het onderzoeksgebied werd een bedrijventerrein (autosloperij) gebouwd. Daarbij heeft veel grondverzet plaatsgevonden in de bovengrond. De EOD meldingen wijzen erop dat ondanks de omvangrijke grondroering er maar weinig vondsten van (geschut)munitie zijn gedaan.

Alles in overweging nemende komt het verdachte gebied voor infanteriemunitie ter plaatse van het onderzoeksgebied te vervallen. Ook is om bovengenoemde redenen gekozen om geen verdacht gebied voor geschutmunitie af te bakenen in het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied is **onverdacht**.

Advies

Antea Group adviseert om de geplande werkzaamheden in het projectgebied regulier uit te voeren zonder verdere maatregelen op het gebied van OO. Omdat een toevalsvondst van en een explosief nooit volledig kan worden uitgesloten wordt wel geadviseerd om personeel op het project te voorzien van het 'Protocol spontaan aantreffen van OO'. Deze is opgenomen in bijlage. 1

Bijlage 1. Protocol onverwachts aantreffen Ontploffbare Oorlogsresten

Mocht tijdens de werkzaamheden een verdacht voorwerp worden aangetroffen waarvan vermoed wordt dat het om een explosief gaat, dan dienen de volgende instructies te worden gevolgd:

- Bij de vondst van een verdacht voorwerp dienen de werkzaamheden op het onderzoeksgebied te worden stilgelegd.
- Raak het voorwerp niet meer aan, ook niet als er twijfel bestaat of het om een explosief gaat of niet.
- Onderneem geen bluspoging wanneer er sprake is van brand of rookontwikkeling. Brandstichtende munitie produceert giftige rook en komt mogelijk alsnog tot ontploffing.
- Verlaat de vondstlocatie zo snel mogelijk en benader het voorwerp niet meer.
- Breng ander personeel in de omgeving op de hoogte.
- Meld de vondst van een mogelijk explosief bij de leidinggevende op het onderzoeksgebied zo snel mogelijk.
- Er dient contact te worden opgenomen met de politie (0900-8844), meld de vondst van een mogelijk explosief. De politie neemt vervolgens contact op met de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD) om langs te komen en het voorwerp te identificeren.

Verdere instructies zullen hierna worden gegeven door de politie en de EODD.

- De EODD zal eerst vaststellen of er inderdaad sprake is van een explosief.
- Wanneer sprake is van een explosief zal de EODD deze meenemen of ter plaatse vernietigen. Bij een vernietiging zal de EODD een afspraak maken met de gemeente, of de politie namens de gemeente.
- De EODD geeft aan de gemeente, of de politie namens de gemeente, advies over de in acht te nemen veiligheidsmaatregelen.
- Indien de te nemen veiligheidsmaatregelen dit toelaten, kan de gemeente aan de EODD advies vragen over de mogelijkheden tot het voortzetten van de werkzaamheden en de daarbij in acht te nemen veiligheidsmaatregelen totdat het explosief is geruimd.
- Het explosief wordt geruimd.

Wanneer meerdere explosieven worden aangetroffen op een project kan er niet langer gesproken worden van een incidentele vondst. Mogelijk betreft het een onbekend verdacht gebied en is er sprake van nieuwe informatie.

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1